

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش : علوم اقتصادی

عنوان :

مقایسه نتایج روش های مختلف تعیین درجه توسعه یافتگی
شهرستان های استان خراسان جنوبی

استاد راهنما :

دکتر ابوالفضل غیاثوند

استاد مشاور :

دکتر حسین میرزائی

پژوهشگر :

حسن معزی فر

تابستان ۱۳۹۱

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب حسن معزی فر دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۸۰۸۳۷۵۲۰۰۰ در رشته اقتصاد - گرایش علوم اقتصادی که در تاریخ ۹۱/۴/۱۸ از پایان نامه خود تحت عنوان :

مقایسه نتایج روش های مختلف تعیین درجه توسعه یافتگی شهرستان های استان خراسان جنوبی

با کسب نمره ۱۸ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
- ۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی : حسن معزی فر

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ : ۹۱/۴/۱۸

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای حسن معزی فر از پایان نامه خود دفاع نموده
و با نمره ۱۸ بحروف هجده و با درجه بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت

امضاء استاد راهنما :

مذاهب پژوهش و فناوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادانجویان و اعناء هیات علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تعهلی نکنیم:

- ۱- اصل برانت: التزام به برانت جویی از حرکت ز رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شبه های غیر علمی می آلائند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و امانت نتایج تحقیقات و انتقال آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران، پویشیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

پژوهشگر: حسن معزی فر

امضاء

تقدیم به :

- محضر ارزشمند پدر و مادر عزیزم به خاطر همه ی تلاش های محبت آمیزی که در دوران مختلف زندگی ام انجام داده اند و با مهربانی چگونه زیستن را به من آموخته اند.
- به همسر مهربانم که در تمام طول تحصیل همراه و همگام من بوده است .
- به استادان فرزانه و فرهیخته ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری نمودند .
- به آنان که در راه کسب دانش راهنمایم بودند .
- به آنان که نفس خیرشان و دعای روح پرورشان بدرقه ی راهم بود.
- الهها به من کمک کن تا بتوانم ادای دین کنم و به خواسته ی آنان جامه ی عمل بپوشانم .
- پروردگارا حسن عاقبت ، سلامت و سعادت را برای آنان مقدر نما .
- خدایا توفیق خدمتی سرشار از شور و نشاط و همراه و همسو با علم و دانش و پژوهش جهت رشد و شکوفایی ایران کهنسال عنایت بفرما.

تشکر و قدردانی :

بدون شک جایگاه و منزلت معلم، اجل از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی شائبه ی او، با زبان قاصر و دست ناتوان، چیزی بنگاریم.

اما از آنجایی که تجلیل از معلم، سپاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تامین می کند و سلامت امانت هایی را که به دستش سپرده اند، تضمین؛ بر حسب وظیفه و از باب "من لم یشکر المنعم من المخلوقین لم یشکر الله عزّ و جلّ":

از پدر و مادر عزیزم این دو معلم بزرگوارم که همواره بر کوتاهی و درشتی من، قلم عفو کشیده و کریمانه از کنار غفلت هایم گذشته اند و در تمام عرصه های زندگی یار و یابوری بی چشم داشت برای من بوده اند. از استاد راهنما **جناب آقای دکتر ابوالفضل غیاثوند** که در کمال سعه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه بر من دریغ ننمودند و همچنین از استاد مشاور **جناب آقای دکتر حسین میرزایی** که زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفتند و **مدیرگروه محترم سرکار خانم دامن کشیده**، که بدون مساعدت ایشان، این پروژه به نتیجه مطلوب نمی رسید؛ و همچنین از دوستان گرامی **جناب آقای مجتبی محمودی** و **سعید تخم پاش** مقدم کمال تشکر و قدردانی را دارم. باشد که این خردترین، بخشی از زحمات آنان را سپاس گوید.

بسمه تعالی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش‌نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان‌نامه: ۱۰۱۰۹۱۵۹۰۱۰۱۲۰۱۰۱
عنوان پایان‌نامه: مقایسه نتایج روش‌های مختلف تعیین درجه توسعه یافتگی شهرستان‌های استان خراسان جنوبی	
نام و نام خانوادگی دانشجو: حسن معزی فر شماره دانشجویی: ۸۸۰۸۳۷۵۲۰۰۰ رشته تحصیلی: علوم اقتصادی	تاریخ شروع پایان‌نامه: ۹۰/۴/۱۲ تاریخ اتمام پایان‌نامه: ۹۱/۴/۱۸
استاد راهنما: دکتر ابوالفضل غیاثوند استاد مشاور: دکتر حسین میرزائی	
<p>چکیده پایان‌نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش‌های اجرا و نتایج به دست آمده): توسعه در مفهوم وسیع آن، یعنی بهبود در کیفیت سطح زندگی از همه ابعاد آن؛ چیزی بیش از افزایش درآمد، آموزش بهتر، بهبود استاندارد‌های بهداشتی و تغذیه، کاهش فقر، محیط زیست بهتر و برابری اقتصادی و اجتماعی بالاتر در برخورداری از امکانات و فرصت‌های آزادی بیشتر فردی و زندگی غنی‌تر فرهنگی. در این تحقیق به این منظور به دنبال تعیین درجه توسعه یافتگی شهرستان‌های استان خراسان جنوبی (بیرجند، درمیان، سربیشه، سراپان، قاینات و نهبندان) در دو مقطع زمانی ۱۳۸۴ و ۱۳۸۹ با استفاده از روش‌های تاکسونومی، تحلیل عاملی، تاپسیس، مورپس و پتانسیلی هستیم. و همچنین در این تحقیق دو فرضیه مطرح گردید: ۱- تفاوت معناداری بین نتایج روش‌های مختلف تعیین درجه توسعه یافتگی وجود ندارد. ۲- در طی دوران ۱۳۸۴ و ۱۳۸۹ میزان نابرابری شهرستان‌های استان خراسان جنوبی به لحاظ شاخص توسعه یافتگی کاهش یافته است. برای آزمون فرضیه‌های فوق به ترتیب از روش‌های کروسکال و الیس و ویلکاکسون استفاده شده است. نتایج این تحقیق نشان داد که بین روش‌های تعیین درجه توسعه یافتگی تفاوت معناداری وجود دارد و همچنین میزان نابرابری در سال‌های مذکور کاهش یافته است. پس این موضوع نشان می‌دهد که اعتبارات استانی به صورت مطلوب‌تری به شهرستان‌های استان خراسان جنوبی اختصاص یافته است.</p>	

مناسب است

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش‌نامه دانشگاه
تاریخ و امضاء:

مناسب نیست

چکیده

توسعه در مفهوم وسیع آن، یعنی بهبود در کیفیت سطح زندگی از همه ابعاد آن؛ چیزی بیش از افزایش درآمد، آموزش بهتر، بهبود استاندارد های بهداشتی و تغذیه، کاهش فقر، محیط زیست بهتر و برابری اقتصادی و اجتماعی بالاتر در برخورداری از امکانات و فرصت های آزادی بیشتر فردی و زندگی غنی تر فرهنگی. در این تحقیق به این منظور به دنبال تعیین درجه توسعه یافتگی شهرستان های استان خراسان جنوبی (بیرجند، درمیان، سربیشه، سرایان، قاینات و نهبندان) در دو مقطع زمانی ۱۳۸۴ و ۱۳۸۹ با استفاده از روش های تاکسونومی، تحلیل عاملی، تاپسیس، موریس و پتانسیلی هستیم. و همچنین در این تحقیق دو فرضیه مطرح گردید: ۱- تفاوت معناداری بین نتایج روش های مختلف تعیین درجه توسعه یافتگی وجود ندارد. ۲- در طی دوران ۱۳۸۴ و ۱۳۸۹ میزان نابرابری شهرستان های استان خراسان جنوبی به لحاظ شاخص توسعه یافتگی کاهش یافته است. برای آزمون فرضیه های فوق به ترتیب از روش های کروسکال والیس و ویلکاکسون استفاده شده است. نتایج این تحقیق نشان داد که بین روش های تعیین درجه توسعه یافتگی تفاوت معناداری وجود دارد و همچنین میزان نابرابری در سال های مذکور کاهش یافته است. پس این موضوع نشان می دهد که اعتبارات استانی به صورت مطلوب تری به شهرستان های استان خراسان جنوبی اختصاص یافته است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....
	فصل اول: کلیات طرح
۳	۱-۱) مقدمه.....
۴	۲-۱) اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن.....
۴	۳-۱) هدف های تحقیق.....
۵	۴-۱) سوالات و فرضیه های تحقیق.....
۵	۵-۱) مدل تحقیق.....
۷	۶-۱) تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی.....
۸	۷-۱) روش تحقیق.....
۹	۸-۱) قلمرو تحقیق.....
۹	۹-۱) جامعه و حجم نمونه.....
۱۰	۱۰-۱) محدودیت ها و مشکلات تحقیق.....
	فصل دوم: مطالعات نظری
۱۲	۱-۲) مقدمه.....
۱۳	۲-۲) تعریف مفاهیم زمینه ای.....
۱۳	۱-۲-۲) تعریف مفاهیم مرتبط با توسعه.....
۱۳	۱-۱-۲-۲) توسعه.....
۱۶	۲-۱-۲-۲) نوسازی.....
۱۸	۳-۱-۲-۲) پیشرفت.....
۱۹	۴-۱-۲-۲) تکامل.....
۱۹	۲-۲-۲) مفهوم توسعه در رشته های مختلف علوم اجتماعی.....
۱۹	۱-۲-۲-۲) توسعه از دیدگاه فلسفی.....
۲۰	۲-۲-۲-۲) توسعه اقتصادی.....
۲۱	۳-۲-۲-۲) توسعه سیاسی.....
۲۲	۴-۲-۲-۲) اقتصاد سیاسی جدید و دولت.....
۲۳	۵-۲-۲-۲) توسعه از دیدگاه جامعه شناسی.....
۲۳	۶-۲-۲-۲) توسعه منطقه ای.....
۲۵	۳-۲-۲) تعریف مفاهیم مرتبط با نابرابری.....
۲۵	۱-۳-۲-۲) توسعه نیافتگی.....
۲۶	۲-۳-۲-۲) نابرابری اجتماعی.....
۲۷	۳-۳-۲-۲) طبقه اجتماعی.....
۲۸	۳-۲) نظریه های توسعه.....
۲۸	۱-۳-۲) دسته بندی نظریه های توسعه.....

۳۰ (۲-۳-۲) مروري بر آراء مهمترين نظريه پردازان توسعه
۳۰ (۱-۲-۳-۲) نسل قديم اقتصاددانان توسعه و نسل جديد
۳۲ (۱-۲-۳-۲) بائر
۳۳ (۲-۲-۳-۲) كالين كلارك
۳۳ (۳-۲-۳-۲) پل روزنشتاين- رودان
۳۴ (۴-۲-۳-۲) آلبرت هيرشمن
۳۴ (۵-۲-۳-۲) آرتور لوييس
۳۵ (۶-۲-۳-۲) نييل اسملسر
۳۶ (۷-۲-۳-۲) والت ويتمان روستو
۳۶ (۸-۲-۳-۲) گونار ميردال
۳۷ (۹-۲-۳-۲) آندره گوندر فرانك
۳۸ (۱۰-۲-۳-۲) ايمانوئل والرشتاين
۳۸ (۴-۲) تحول نگرش ها و رويكردهاى توسعه
۳۸ (۱-۴-۲) دسته بندي رويكردهاى توسعه
۳۹ (۲-۴-۲) فرايند تاريخى توسعه
۴۰ (۳-۴-۲) گرايش هاي جديد در اقتصاد توسعه
۴۰ (۱-۳-۴-۲) توازن برابري و رشد
۴۱ (۲-۳-۴-۲) ربط شاخص ها براي سياست گذاران
۴۳ (۳-۳-۴-۲) رشد ، نابرابري، و فقر
۴۴ (۴-۳-۴-۲) توسعه انساني
۴۴ (۵-۳-۴-۲) توسعه انساني و رشد
۴۵ (۵-۲) برنامه ريزی در ايران
۴۶ (۶-۲) نماگرهاى اجتماعى و نماگرهاى توسعه
۵۰ (۷-۲) پيشينه تحقيق
۵۰ (۱-۷-۲) پيشينه خارجي
۵۲ (۲-۷-۲) پيشينه داخلي
۵۷ (۸-۲) جمع بندي

فصل سوم : روش شناسایی تحقيق (متدولوژی)

۶۰ مقدمه
۶۱ ۱-۳ روش تحقيق
۶۱ (۱-۱-۳) تاکسونومی عددی
۶۸ (۲-۱-۳) روش TOPSIS
۶۸ (۱-۲-۱-۳) الگوریتم روش تاپسیس
۷۰ (۳-۱-۳) روش تحليل عاملی
۷۱ (۱-۳-۱-۳) مفاهيم كليدی روش تحليل عاملی

۷۲	۲-۳-۱-۳) مراحل اجرای تحلیل عاملی
۷۷	۳-۳-۱-۳) روش های چرخش عامل ها
۷۸	۴-۳-۱-۳) معیار های استخراج تعداد عامل ها
۷۹	۴-۳-۱-۳) معیار تعیین سطح معنا داری بارهای عاملی
۸۰	۴-۱-۳) روش موریس (ضریب محرومیت)
۸۰	۵-۱-۳) روش پتانسیلی
۸۱	۲-۳) روش های آزمون فرضیه ها
۸۱	۱-۲-۳) روش کروسکال والیس
۸۲	۲-۲-۳) روش ضریب اختلاف
۸۲	۳-۲-۳) روش آزمون رتبه ای علامت دار ویلکاکسون
		فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق
۸۵	مقدمه
۸۵	۱-۴) روش تحقیق
۸۸	۲-۴) جامعه آماری
۸۸	۳-۴) حجم نمونه و روش اندازه گیری
۸۸	۴-۴) ابزار جمع آوری اطلاعات
۸۸	۵-۴) روش تجزیه و تحلیل داده ها
۸۹	۶-۴) آمار توصیفی داده های تحقیق
۸۹	۱-۶-۴) شاخص های زیربنایی
۹۵	۲-۲-۴) شاخص های بهداشت و درمان
۱۰۴	۳-۲-۴) شاخص های آموزشی- فرهنگی و ورزشی
۱۰۹	۴-۲-۴) شاخص های کشاورزی- دامپروری
۱۱۶	۵-۲-۴) شاخص های تولیدی- صنعتی
۱۲۲	۷-۴) یافته های تحقیق
۱۲۲	۱-۷-۴) روش تاکسونومی
۱۲۵	۲-۷-۴) روش تاپسیس
۱۲۶	۳-۷-۴) روش تحلیل عاملی
۱۲۶	۱-۳-۷-۴) روش تحلیل مؤلفه های اصلی
۱۲۸	۲-۳-۷-۴) روش اصلاح شده تحلیل مؤلفه های اصلی
۱۲۹	۴-۷-۴) روش موریس
۱۳۱	۵-۷-۴) روش پتانسیلی
۱۳۲	۸-۴) مقایسه روش ها
۱۳۶	۹-۴) تشریح فرآیند آزمون فرضیه ها
		فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۴۷	مقدمه

۱۴۸	نتیجه گیری..... (۱-۵)
۱۵۰	نتایج آزمون فرضیه ها..... (۱-۱-۵)
۱۵۱	پیشنهادات..... (۲-۵)
۱۵۱	پیشنهادات حاصل تحقیق..... (۱-۲-۵)
۱۵۱	پیشنهادات جانبی..... (۲-۲-۵)
۱۵۲	پیشنهادات برای محققین بعدی..... (۳-۲-۵)
۱۱۹	منابع و مأخذ.....
	چکیده
۱۲۰	انگلیسی.....

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۳) تشکیل ماتریس داده ها	۶۲
جدول ۲-۳) نرمال سازی داده های ماتریس	۶۴
جدول ۳-۳) ماتریس فواصل مرکب بین گزینه ها	۶۵
جدول ۴-۳) ماتریس الگو	۶۷
جدول ۱-۴) بیان شاخص های مورد استفاده در این تحقیق	۸۶
جدول ۲-۴) میانگین و انحراف معیار شاخص های بخش زیربنایی در ۶ شهرستان استان برای سال ۸۴ و ۸۹	۹۴
جدول ۳-۴) میانگین و انحراف معیار شاخص های بخش بهداشت و درمان در ۶ شهرستان استان برای سال ۸۴ و ۸۹	۱۰۳
جدول ۴-۴) میانگین و انحراف معیار شاخص های بخش آموزشی - فرهنگی و ورزشی در ۶ شهرستان استان برای سال ۸۴ و ۸۹	۱۰۹
جدول ۵-۴) میانگین و انحراف معیار شاخص های بخش کشاورزی و دامپروری در ۶ شهرستان استان برای سال ۸۴ و ۸۹	۱۱۵
جدول ۶-۴) میانگین و انحراف معیار شاخص های بخش تولیدی -صنعتی در ۶ شهرستان استان برای سال ۸۴ و ۸۹	۱۲۲
جدول ۷-۴) کوتاهترین فاصله اقلیدسی بین گزینه ها	۱۲۳
جدول ۸-۴) رتبه بندی شهرستان بر اساس روش تاکسونومی در ۱۳۸۴	۱۲۴
جدول ۹-۴) رتبه بندی شهرستان بر اساس روش تاکسونومی در ۱۳۸۹	۱۲۴
جدول ۱۰-۴) رتبه بندی شهرستان بر اساس روش تاپسیسدر ۱۳۸۴	۱۲۵
جدول ۱۱-۴) رتبه بندی شهرستان بر اساس روش تاپسیس در ۱۳۸۹	۱۲۵
جدول ۱۲-۴) آزمون KMO برای متغیرها	۱۲۶
جدول ۱۳-۴) رتبه شهرستان ها بر اساس روش تحلیل مؤلفه های اصلی در سال ۱۳۸۴	۱۲۷
جدول ۱۴-۴) رتبه شهرستان ها بر اساس روش تحلیل مؤلفه های اصلی در سال ۱۳۸۹	۱۲۷
جدول ۱۵-۴) رتبه شهرستان ها بر اساس روش اصلاح شده تحلیل مؤلفه های اصلی در سال ۱۳۸۴	۱۲۹
جدول ۱۶-۴) رتبه شهرستان ها بر اساس روش اصلاح شده تحلیل مؤلفه های اصلی در سال ۱۳۸۴	۱۲۹
جدول ۱۷-۴) رتبه بندی شهرستان بر اساس روش مورس در سال ۱۳۸۴	۱۳۰
جدول ۱۸-۴) رتبه بندی شهرستان بر اساس روش مورس در سال ۱۳۸۹	۱۳۰
جدول ۱۹-۴) رتبه بندی شهرستان بر اساس روش پتانسیل در سال ۱۳۸۴	۱۳۱
جدول ۲۰-۴) رتبه بندی شهرستان بر اساس روش پتانسیل در سال ۱۳۸۹	۱۳۱
جدول ۲۱-۴) رتبه توسعه یافتگی شهرستان های استان خراسان جنوبی در سال ۱۳۸۴	۱۳۲
جدول ۲۲-۴) رتبه توسعه یافتگی شهرستان های استان خراسان جنوبی در سال ۱۳۸۹	۱۳۴
جدول ۲۳-۴) جایگاه شهرستان های استان خراسان جنوبی از لحاظ ضریب توسعه یافتگی در هر روش در سال ۱۳۸۴	۱۳۶

جدول ۴-۲۴) جایگاه شهرستان های استان خراسان جنوبی از لحاظ ضریب توسعه یافتگی در هر روش در سال ۱۳۸۹	۱۳۶
جدول ۴-۲۵) خروجی نرم افزار SPSS، روش کروسکال والیس برای سال ۱۳۸۴	۱۳۸
جدول ۴-۲۶) خروجی نرم افزار SPSS، روش کروسکال والیس برای سال ۱۳۸۹	۱۳۸
جدول ۴-۲۷) تفاضل ضریب اختلال سال ۱۳۸۴ با ۱۳۸۹	۱۴۲
جدول ۴-۲۸) نتایج روش آزمون رتبه علامت دار ویکاکسون	۱۴۴
جدول ۴-۲۹) آزمون آماری	۱۴۴

فهرست نمودار ها

عنوان	صفحه
نمودار ۱-۳) بیان نموداری روش تحلیل عامل های اصلی در مدل دو جزئی (C ₂ ، C ₁).....	۷۵
نمودار ۱-۴) تعداد مهد کودک به ازای هر ۱۰۰۰ کودک زیر ۷ سال	۸۹
نمودار ۲-۴) کیلومتر راه آسفالته به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان	۹۰
نمودار ۳-۴) کیلومتر اه روستایی به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان	۹۰
نمودار ۴-۴) تعداد وسایل حمل و نقل به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان	۹۱
نمودار ۵-۴) تعداد واحدها و نمایندگی پستی به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان	۹۱
نمودار ۶-۴) تعداد مرسولات پستی وارده به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت هرستان	۹۲
نمودار ۷-۴) تعداد مرسولات پستی صادره به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان	۹۲
نمودار ۸-۴) تعداد تلفن ثابت و همواره به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۹۳
نمودار ۹-۴) درصد خانوار روستایی دارای برق	۹۳
نمودار ۱۰-۴) درصد جمعیت روستایی بهره مند از آب آشامیدنی	۹۴
نمودار ۱۱-۴) تعداد تخت به ازای هر ۱۰۰۰ نفر	۹۵
نمودار ۱۲-۴) مراکز بهداشتی و درمانی به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۹۵
نمودار ۱۳-۴) تعداد خانه های بهداشت روستایی به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۹۶
نمودار ۱۴-۴) تعداد آزمایشگاه به ازای هر ۱۰۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۹۶
نمودار ۱۵-۴) تعداد داروخانه به ازای هر ۱۰۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۹۷
نمودار ۱۶-۴) مراکز پرتونگاری به ازای هر ۱۰۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۹۷
نمودار ۱۷-۴) مراکز توانبخشی به تعداد مددجویان شهرستان.....	۹۸
نمودار ۱۸-۴) تعداد کارکنان شاغل در بخش بهداشت به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۹۸
نمودار ۱۹-۴) تعداد پزشک به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۹۹
نمودار ۲۰-۴) تعداد تکنسین دندانپزشکی به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۹۹
نمودار ۲۱-۴) تعداد بهداشت کار دهان و دندان به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۱۰۰
نمودار ۲۲-۴) تعداد پرستار به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان	۱۰۰
نمودار ۲۳-۴) تعداد ماما به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان	۱۰۱
نمودار ۲۴-۴) تعداد بهیار و کمک بهیار به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان.....	۱۰۱
نمودار ۲۵-۴) تعداد بهورز به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان	۱۰۲
نمودار ۲۶-۴) کارشناس، کاردان، تکنسین بهداشت و تنظیم خانواده به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان	۱۰۲
نمودار ۲۷-۴) تعداد مراکز اورژانس به ازای هر ۱۰۰۰۰ نفر جمعیت	۱۰۳
نمودار ۲۸-۴) تعداد دانش آموزان به جمعیت بین ۷ تا ۱۸ سال	۱۰۴
نمودار ۲۹-۴) تعداد کارکنان آموزشی، دفتری و اداری به ازای هر ۱۰۰ دانش آموز.....	۱۰۴
نمودار ۳۰-۴) تعداد آموزشگاه ها(ابتدایی، راهنمایی، متوسطه) به ازای هر ۱۰۰۰ دانش آموز.....	۱۰۵
نمودار ۳۱-۴) تعداد صندلی سالن های نمایش به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت.....	۱۰۵

- نمودار ۳۲-۴) تعداد نمایشگاه های علمی و آموزشی به ازای هر ۱۰۰ نفر دانش آموز..... ۱۰۶
- نمودار ۳۳-۴) تعداد کتابخانه ها به ازای هر نفر جمعیت شهرستان..... ۱۰۶
- نمودار ۳۴-۴) تعداد اماکن مذهبی به ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت شهرستان..... ۱۰۷
- نمودار ۳۵-۴) تعداد اقامتگاه های عمومی و اقامتگاه های صرف غذا به ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت شهرستان..... ۱۰۷
- نمودار ۳۶-۴) سرانه کتابخانه های استان به ازای هر ۱۰۰۰۰ نفر..... ۱۰۸
- نمودار ۳۷-۴) سرانه فضاهای ورزشی به کل جمعیت..... ۱۰۸
- نمودار ۳۸-۴) کیلو گرم محصولات زراعی به سطح زیر کشت..... ۱۰۹
- نمودار ۳۹-۴) کیلو گرم تولید میوه به سطح زیر کشت..... ۱۱۰
- نمودار ۴۰-۴) سرمایه شرکت تعاونی کشاورزی به میلیون ریال..... ۱۱۰
- نمودار ۴۱-۴) تعداد پمپ کشاورزی آبی به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان..... ۱۱۱
- نمودار ۴۲-۴) کیلوگرم تولید ماهی به ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت شهرستان..... ۱۱۱
- نمودار ۴۳-۴) میزان برق مصرفی به اراضی کشاورزی..... ۱۱۲
- نمودار ۴۴-۴) سرانه اراضی کشاورزی برای هر نفر روستایی..... ۱۱۲
- نمودار ۴۵-۴) نسبت سطح زیر کشت آبی به کل اراضی کشاورزی شهرستان..... ۱۱۳
- نمودار ۴۶-۴) تولید سرانه گوشت قرمز هر شهرستان..... ۱۱۳
- نمودار ۴۷-۴) تولید سرانه شیر هر شهرستان..... ۱۱۴
- نمودار ۴۸-۴) تولید سرانه گوشت سفید هر شهرستان..... ۱۱۴
- نمودار ۴۹-۴) تولید سرانه تخم مرغ هر شهرستان..... ۱۱۵
- نمودار ۵۰-۴) تعداد شاغلان کارگاه های صنعتی به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان..... ۱۱۶
- نمودار ۵۱-۴) تعداد کارگاه های صنعتی به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت شهرستان..... ۱۱۶
- نمودار ۵۲-۴) تعداد شاغلین شرکت تعاونی معدنی به ازای هر ۱۰۰۰ نفر جمعیت..... ۱۱۷
- نمودار ۵۳-۴) سرمایه شرکت تعاونی معدنی به ریال..... ۱۱۷
- نمودار ۵۴-۴) مصرف سرانه برق تجاری هر شهرستان..... ۱۱۸
- نمودار ۵۵-۴) مصرف سرانه برق صنعت و معدن هر شهرستان..... ۱۱۸
- نمودار ۵۶-۴) ذخایر معدنی سرانه هر شهرستان..... ۱۱۹
- نمودار ۵۷-۴) استخراج سرانه معادن شهرستان..... ۱۱۹
- نمودار ۵۸-۴) سرانه سرمایه گذاری در معادن هر شهرستان..... ۱۲۰
- نمودار ۵۹-۴) تعداد انواع معاملات ثبت شده در دفاتر ثبت اسناد و املاک به ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت شهرستان..... ۱۲۰
- نمودار ۶۰-۴) تعداد شرکت های تعاونی مصرف شهری به ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت شهرستان..... ۱۲۱
- نمودار ۶۱-۴) تعداد شرکت های تعاونی مصرف روستایی به ازای هر ۱۰۰ نفر جمعیت شهرستان..... ۱۲۱

فصل اول
کلیات طرح

۱-۱) مقدمه

یکی از مباحث عمده و اساسی توسعه مسأله توسعه متوازن^۱ می باشد که در قالب توسعه متعادل بخشها و زیر بخشها مطرح می گردد. توجه به توسعه متوازن و متعادل امکانات و نیز همگن سازی مناطق مختلف به لحاظ برخورداری از امکانات، تسهیلات و سایر شاخصهای اقتصادی و اجتماعی، موضوعی است که می تواند برنامه کلان تخصیص منابع^۲ را تحت تأثیر قرار داده و چارچوب سیاستگذاری منطقه ای را سر و سامان بخشد. بدین منظور لازم است سازماندهی ساختار و روابط میان انسان و فضا و فعالیتهای طوری صورت پذیرد که همراه با توسعه پایدار اقتصادی و بهبود شاخصهای اجتماعی، نابرابری میان مناطق کاهش یابد. مطالعه نابرابری های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و آموزشی در میان گروهها، قشرها، اقوام و نیز بین مناطق جغرافیایی و یا تقسیمات سیاسی در یک کشور، یکی از کارهای ضروری و پایه ای برای برنامه ریزی و اصلاحات در جهت تامین رشد اقتصادی و عدالت اجتماعی است. بررسی نابرابری و جوه آن در سالهای اخیر مورد توجه برنامه ریزان و سیاستمداران کشور قرار گرفته است. جوه نابرابری و ابعاد مختلف آن، از نشانه های مهم توسعه نیافتگی است، زیرا در حقیقت کشورهایی که امروزه به عنوان کشورهای توسعه یافته شناخته می شوند ضمن اینکه از شاخصهای اجتماعی و اقتصادی بالا برخوردار هستند، توزیع درآمدها و امکانات نیز در آن جوامع نسبتاً عادلانه است. اما در کشورهای توسعه نیافته هم مقادیر این شاخصها پایین است و هم توزیع آن بسیار ناعادلانه تر است. از این رو امروزه از دیدگاه عدالت اجتماعی، توسعه دیگر به معنای رشد تلقی نمی گردد بلکه به معنای وجود امکانات و توزیع عادلانه مطرح می گردد. لذا شناسایی و تقویت عوامل مؤثر در ایجاد این توازن در مناطق مختلف برای نیل به توسعه پایدار امری ضروری است.

۱-۲) اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن:

اهداف کلی برنامه ریزی منطقه ای و یا توسعه اقتصادی برقراری عدالت اجتماعی و توزیع رفاه و ثروت در بین افراد جامعه است. دستیابی به این اهداف مستلزم تهیه و تدوین و در نهایت اجرای سیاست های دقیق می باشد. از سوی دیگر تحقق اهداف هر برنامه نیازمند شناخت شرایط موجود در مناطق مختلف می باشد، تا با این ابزار، سیاست گذاران با تخصیص بهینه منابع به توسعه و عدالت اجتماعی، به عنوان عالی ترین اهداف یک جامعه، نزدیک تر شوند. استان

۱-Balanced Development

2-Resources Allocation

خراسان جنوبی به عنوان یکی از استانهای در حال توسعه و مولد در کشور مطرح می باشد. لذا توجه و برنامه ریزی خاص برای این استان در حال توسعه و مستعد و درک میزان توسعه یافتگی مناطق مختلف آن جهت تخصیص بهتر منابع و ایجاد عدالت و توازن در این منطقه امری ضروری به نظر می رسد. بنابراین در این تحقیق بنا داریم با مطالعه درجه توسعه یافتگی شهرستانهای استان خراسان جنوبی و مقایسه آنها با یکدیگر، به بررسی جایگاه آن در هر یک از شهرستانها در استان بپردازیم. تحقیق حاضر با استفاده از روشهای مختلف رتبه بندی (تاکسونومی عددی- تحلیل مؤلفه های اصلی- اصلاح شده تحلیل مؤلفه های اصلی-تاپسیس- موریس و اختلاف پتانسیل) به محاسبه درجه توسعه یافتگی شهرستان های استان خراسان جنوبی پرداخته و نتایج حاصل از روشهای مختلف مورد بررسی قرار می گیرد.

۱-۳) هدفهای تحقیق:

این تحقیق بر آن است تا درجه توسعه یافتگی شهرستانهای استان خراسان جنوبی را در دو مقطع زمانی ۱۳۸۴ و ۱۳۸۹ را با توجه به شاخصهای برخورداری نظیر، شاخصهای زیربنایی، آموزشی، فرهنگی، اقتصادی، بهداشتی، کشاورزی، تولیدی و ... تعیین نموده و همچنین نتایج حاصله از روشهای مختلف تعیین درجه توسعه یافتگی را با یکدیگر مقایسه نماید.

۱-۴) سؤالات و فرضیه های تحقیق:

- سؤالات تحقیق:

با توجه به ضرورت و اهمیت توسعه متوازن در جامعه، در این تحقیق به دنبال پاسخ به سؤالات زیر هستیم:

- ۱- چه شهرستانهایی بیشترین درجه توسعه یافتگی و کمترین درجه توسعه یافتگی را در سطح استان خراسان جنوبی طی سالهای ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۹ به خود اختصاص داده اند؟
- ۲- آیا نتایج حاصله از روشهای مختلف تعیین درجه توسعه یافتگی با هم تفاوت معنا داری دارند؟
- ۳- در طی سالهای ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۹ میزان نابرابری شهرستانهای استان خراسان جنوبی تغییر معنا داری داشته است؟

- فرضیه های تحقیق:

با توجه به سؤالات ذکر شده و همچنین وضعیت شهرستانهای استان خراسان جنوبی فرضیه های زیر در این تحقیق مطرح می شود:

- ۱- تفاوت معنا داری بین نتایج روشهای مختلف تعیین درجه توسعه یافتگی وجود ندارد.
- ۲- در طی دوران ۱۳۸۴ و ۱۳۸۹ میزان نابرابری شهرستانهای استان خراسان جنوبی به لحاظ شاخص توسعه یافتگی کاهش یافته است.

۱-۵) مدل تحقیق :

به طور کلی قسمتی از روش اجرای طرح بر مبنای مطالعات اسنادی و کتابخانه ای می باشد بدین ترتیب که ابتدا مسائل و مفاهیم توسعه مورد بررسی قرار گرفته سپس شاخص هایی جهت بیان توسعه یافتگی شهرستانهای استان خراسان جنوبی استخراج می گردد. در ادامه نیز به آزمون فرضیه های تحقیق پرداخته می شود. برای تعیین درجه توسعه یافتگی روشهای متفاوتی وجود دارد که هر یک به صورت مختصر در زیر بیان می گردد: